

Hadi Musavi: «Urmiya gölünün quruması yerli əhalinin və milli fəallların etirazlarıyla gündəmə gəlmişdir»
«Gölün quruması rejimin türklərə qarşı ayrı-seçkilik siyasətinin və laqeyd münasibətinin göstəricisidir»

«Xalq Cəbhəsi» qəzetinin «Güney Azərbaycan» səhifəsinin budəfəki qonağı Güney Azərbaycan Demokrat Partiyasının (GADP) mətbuat üzrə səzçüsü Hadi Musavidir. Əslən Kəleybər əhərinə olan soydaşı, hazırda isə Türkiyədə siyasi mühacir həyatı yaşayır. Onunla hazırda qurumaq təhlükəsi olan Urmiya gölüylə bağlı həmsəhbət olduq.

– Hazırda Urmiya gölündə vəziyyət necədir?

– Bu gölün quruması bir neçə səbəbdən qaynaqlanır. Onlardan biri də ildə təxminən 0.6 mm buxarlanmadır. Bunun nəticəsində göl sürətlə qurumaqdadır. Urmiya gölünün suyu 1995–ci ildən 2011–ci ilədək 25 milyard kubmetr azalıb. 2011–ci ildən indiyədək də gölün suyunda azalma xeyli artıb. Nəticədə göldəki duzun miqdarı da çoxalır. Göl qurumağa davam edərsə, təxminən 20–25 il sonra əgər iqlim ərtliəri də uyğun olmasa, bu göl tamamilə duz çölünə çevriləcək. Bəlgə əhalisinin, eləcə də milli fəallların ciddi etirazlarına baxmayaraq, rejim gölün qurumasını təbii fəlakət olaraq hallandırır. Digər siyasi amilləri nəzərə almasaq, məncə, bu fars həkumətinin təslimiyyəti və acizliyidir. Eləcə də türk millətinə qarşı ayrı-seçkilik siyasətinin və laqeyd münasibətinin göstəricisidir.

– Urmiyalı deputat çıxışında bildirib ki, gölün ətrafında 50 kənd boğaldılıb. Bəs hazırda həmin kəndlərin sakinləri harada yerləşdirilib?

– Bu gölün quruması təxminən 20 ildir başlayıb. Həmin gündən indiyədək aidiyyətli qururmlar bu barədə məlumathıdırlar. Lakin gölün quruması yalnız əhalinin və milli fəallların etirazlarıyla

- gündəmə gəldi. Bu günədək rejim faciənin qarşısını almaq  c n heç bir ciddi addım atmayıb. Bu o deməkdir ki, fars hakimiyyəti həmin bölgənin əhalisinin g ll c yi v  taleyil  maraqlanmır. Rejimin laqeyd münasibəti nəticəsində g ll  hazırkı faciəvi v  ziyy t  dədə. Xatırlayırsınızsa,  ranın bir rəsmisi yaxın günlərdə verdiyi müsahibəsində bildirmişdi ki, bu g ll  quruyacaq, əhali də oradan k c b  zl rin   ar  qılmalıdırlar.
- Əgər g ll  qurumağa davam etsə, hövzənin ətrafındakı digər kəndlərin aqibəti necə olacaq?
  - Bu g ll  dünyanın ikinci duzlu, bölgənin isə  n böyük g l d r. Belə bir g ll n quruması və bunun nəticəsində yaranacaq fəlakətlər sadəcə ətraf kəndlərə deyil, bütün Güney Azərbaycana və xarici ölkələrə də zərər verəcək.
  - 50 kəndin boşalması əhalidə ciddi narahat lıq yaradırmı?
  - Bu xəbəri Urmiyanın  ran parlamentind ki nümayəndəsi Nadir Qazipur deyib. Bu say hər gün artmaqdadır. Təbii olaraq yaranmış acınacaqlı durumdan daha çox g ll n ətrafında yaşayan insanlar əziyyət  kirl r.  nki həmin ərazilərdən yalnız yaşayış məskəni deyil, h m nin maldarlıq v  əkinçilik  c n istifadə edilir. Bu narahat lıq illərdir var. T ss f ki, boş vədlər və qeyri-səmimi addımlarla ekoloji faci y  g z yumurlar.
  - G ll n qurumasının Urmiya v  ümumilikdə Güney Azərbaycan  c n hansı zərərləri var?
  - Bu g ll n quruması sadəcə Güney Azərbaycana deyil, qonşu ölkələrə də mənfi təsir edəcək.  n böyük ziyan isə Urmiyada yaşayan 14 milyon soyda ıımıza d y c k. G ll n sürətlə quruması, eləcə də duz kütlələrinin k l kl  ətrafa yayılmasından Güney Azərbaycanın başqa şəhərləri də əziyyət  k c k. B lg mizd   kin ilik və maldarlıq tamamilə sıradan çıxacaq. Bu isə həm iqtisadi, həm də sağlamlıq cəhətdən böyük t ll  fat olacaq.

- Sizcə ,  ran dövləti Urmu g l yl  bağlı nə vaxtsa həyəcan t bili  alacaqmı?
- Əslində məncə , bu milli f allarla  ran rejimi arasında olan məsələ deyil. Bu beynəlxalq fəlakət hesab edildiyindən, elə beynəlxalq səviyyədə də həll edilməlidir. Rejimin Güney Azərbaycana etdiyi z lm r v  ayrı–seçkilik bütün sahələrdə yaşanmaqdadır. G l n quruması nəticəsində baş verə biləcək fəlakətləri nəzərə alaraq etiraz edən milli fəallarımız ekoloji, sosial və siyasi baxımdan basqıya məruz qalırlar. D  n r m ki, bu məsələ yalnız bizim etirazlarımızla qısa müddətdə həllini tapmayacaq. Beynəlxalq təzyiqlər olmasa, rejim əlinə düşmüş fürsəti dəyərləndirərək g l  tamamilə qurudacaq. Nəticədə bölgəni bo aldaraq 40 milyonluq Azərbaycan t rk n  yaşadığı co rafiyadan, qon ulu undakı t rk dövlətlərindən qoparmağa çalışacaq. Qonşu dövlətlər Urmıya g l n  ən azı ekoloji fəlakət baxımından d st kl m lidirl r. Məncə , bu g l t rk milləti  c n  n böyük birlik və bərabərlik sınaıdır. Urmıya g l  artıq bizim  c n t k ekoloji deyil, həm də siyasi problem v  faci dir.
- N   c n dövlət g l  belə laqeyd münasibət göstərir?
- Bunun bir ne  səbəbi var. Ba lanıca bu g l n quruması təbii hadisə kimi görünsə də , zamanla məsələnin mahiyyətinin başqa olduğunu öyrəndik. Milli f alların g ll  bağlı keçirdiyi etiraz aksiyalarıyla Urmıya g l  məsələsi gündəmə gəlib v   ran parlamentin  qədər yol tapıb.  n sonda g ll  bağlı fond yaradılması səs qoyuldu, lakin qəbul edilmədi. G l n müdafiəsinə qalxan f allar isə kəsb edilib. Bu onu göstərir ki, rejim  c n də Urmıya g l  ekoloji məsələ deyil. Əgər hökumət bu faciənin qarşısını istəsə , ala bilər.
-  ranın Azərbaycandakı səfirliyi g l  c n vəsait ayrıldığını iddia edir. Sizcə , n  dərəcədə doğrudur?

– Bu g l n quruması yeni hadisə deyil. G l n böyük bir hissəsi quruyub, amma hələ də rejim boş vədlərinə davam edir. Bu cür yalan a ıqlamalarla problemi gündəmdən çıxarmağa çalışırlar. Mütəxəssislərin fikrincə, Urmiya g l n n qurumasının qarşısını almaq  c n təxminən 3 milyard kubmetr su lazımdır. Düzgün suvarılma metodu, texnoloji üsullarla g l n suya olan ehtiyacının  c  birini təmin etmək olar.  ll rl  belə boş vədlər verilir. Amma indiyədək ciddi addım atılmayıb. Bu baxımdan rejimin yeni vədlərinə millətimiz inanmır. Fars hökuməti Güney Azərbaycanda nüfuzunu v  etimadını itirib.

– Güney Azərbaycanda Urmiya g l yl  bağlı yeni etiraz aksiyaları g zl nilirmi?

–  slind  bu aksiyalar v  etirazlar bitməyib. N  də fasilə elan edilməyib. Sadəcə, rejimin ciddi təzyiqləri v  çox sayda həbslər nəticəsində etirazlar daha fərqli yollarla həyata keçirilir. Məsələn, «Traktor» komandasının oyununda g ll  bağlı plakatlar nümayiş etdirilir,  uarlar verilir. Xaricdə yaşayan soydaşlarımız da diplomatik yollarla problemi gündəmə gətirməyə çalışırlar. Bir ne  ay öncə Avropada yaşayan f llarımız Urmiya g l yl  bağlı Avropa  urasının n may nd l ril  g r d l r. Onlara m vzuyla bağlı sənədlər təqdim etdilər. Bu cür fəaliyyətlər göstərir ki, Urmiya g l  heç bir zaman milli fəallarımız tərəfindən yaddan çıxmayıb v  g l uğrunda mübarizə davam edir.

– Milli hərəkatda Urmiya g l n n hansı yeri var?

– Urmiya g l n n qurudulması mahiyyətcə həm də milli məsələ olduğu  c n hərəkatda x susı yeri var. Milli f allar bu məsələni gündəmə gətirməyi v  etiraz etməyi  z n  borc bilərək aksiyalara davam edirlər. Rejimin a ır basqılarına baxmayaraq, Urmiya g l  məsələsi hərəkatın hər zaman g nd md dir. Bu belədir v  belə də qalacaq. Milli f alların etiraz aksiyaları ilə Urmiya g l n 

dəstəkləməsi xalqımızda ümid yaradır.

– Urmiya g l yl  bağlı aksiyalara milli f allarla yanaşı, sadə
vətəndaşlar da qatılırmı?

– Bu faci y  etirazları ilk olaraq Güney Azərbaycandakı milli
f allar ba latdılar. H r katin xaricdəki qolu da paralel olaraq
aksiyaları davam etdirdilər. Bu etirazlar davam etməkdədir.

Tədricən aksiyalar k tl vilik qazandı. Artıq piketl rd  milli f allarla
yanaşı, sadə insanlar da iştirak edir.

– Urmiya g l n n qurumasının başqa hansı səbəbləri var? Bu g l
quruyur, yoxsa qurudulur?

– Bildiyiniz kimi, Urmiya g l yl  150 km uzaqlıqda yerl  n Van
g l  eyni iqlim  raitind dir.  kisinin də hazırkı vəziyyətinə
baxsaq, quruma səbəbinin ekoloji amil olduğunu demək əsassızdır.

Bunun bir çox səbəbləri var. G l  axan çayların üzərində böyük
bəndlərin tikilməsi, yöndəmsiz qazılan su quyuları, yanlış suvarma
 sulları, əkin sahələrinin çoxalması, g l n ətrafında yaşayan
 halinin sayını iki dəfə çoxalması və s. Bu sadaladıqlarımın g l n
qurumasına əlbəttə ki, təsiri var. Nəticəsi isə bir az əvvəl də qeyd
etdiyim kimi, bölgənin yaşayış məskəni kimi yox olmasıdır. Əldə
edilən son məlumatlara görə, Urmiya g l  ətrafında 36 bənd var.
Onlardan 22–si hazırda istifadə edilir. Onları bir çox qanunsuz v 
uy nsuz halda tikilib. Nəticədə yeraltı su qaynaqlarının g ll 
 laq si tamamilə kəsilib. Bunlar Urmiya g l n n qurumasının
səbəblərindən sadəcə bir ne sidir. Bütün bunları nəzərə alsaq,
g l n qurumadı ını, quruduldu unu deyə bilərik.

<http://www.xalqcebhesi.az/?p=115587>